

«Οι συνέπειες της φτώχειας στη ζωή μας»

Ερευνητική Εργασία

Α' Τάξης του ΕΠΑ.Λ Λεχαινών 2011-2012

Νοέμβριος 2011 – Ιανουάριος 2012

Ερευνητική Εργασία με Θέμα: «Οι συνέπειες της φτώχειας στη ζωή μας»

Συμμετέχοντες :

Υποομάδα 1 (Blackout) – «Φτώχεια και ψυχοσωματικά προβλήματα»

Υποομάδα 2 (Wipe out) – «φτώχεια και εκπαίδευση»

Υποομάδα 3 (Αγωνιστές) - «Φτώχεια και μετανάστευση»

Υποομάδα 4 (The agonist) – «φτώχεια και ανεργία»

Επιβλέποντες καθηγητές :

Κολιοκίτσου Ειρήνη ΠΕ 06

Ριζόπουλος Γεώργιος ΠΕ19

Νοέμβριος 2011 – Ιανουάριος 2012

Περιεχόμενα

1. Εισαγωγή	4
2. Η έρευνα (κυρίως μέρος).....	5
2.1. Πόροι, υλικά, εξοπλισμός	5
2.2. Ενότητα Πρώτη	5
2.3. Ενότητα Δεύτερη	9
2.4. Ενότητα Τρίτη	11
2.5. Ενότητα Τέταρτη	14
3. Συμπέρασμα	17
4. Βιβλιογραφία	18
5. Παράρτημα	20

1. Εισαγωγή

Σκοπός της παρούσας εργασίας είναι να είναι σε θέση οι μαθητές να συλλέγουν πληροφορίες, να τις επεξεργάζονται και να τις αξιολογούν. Το βασικό ερευνητικό ερώτημα σχετίζεται με τις επιπτώσεις της φτώχειας σε διάφορους τομείς της καθημερινότητάς μας. Η επιλογή του θέματος είναι προϊόν διαλόγου και συζήτησης με τους μαθητές σχετικά με θέματα που αφορούν στην επικαιρότητα και προέκυψε μέσω της έκθεσης των προσωπικών τους εμπειριών σε σχέση με καθημερινά προβλήματα που τους απασχολούν. Το θέμα σχετίζεται με τα διδασκόμενα μαθήματα των Αρχών Οικονομίας και των Εφαρμογών Πληροφορικής.

Στόχος είναι η ευαισθητοποίηση των μαθητών σε κοινωνικά προβλήματα, η καλλιέργεια κριτικού πνεύματος, η δημιουργία κλίματος συνεργασίας και υπευθυνότητας, καθώς και η εξοικείωσή τους στη χρήση νέων τεχνολογιών. Επίσης, είναι η εξοικείωση των μαθητών με την εργασία σε ομάδες, την έρευνα, την επεξεργασία πληροφοριών και τη σύνταξη ερευνητικής εργασίας, καθώς και η ενεργοποίηση της σκέψης, της δημιουργικότητας και της πρωτοβουλίας των μαθητών μέσα από ενεργό εμπλοκή στο πλαίσιο της διαβίου μάθησης. Επιπλέον στόχο αποτελεί η εξοικείωσή τους με έκθεση σε δημόσιο χώρο μέσω της τελικής παρουσίασης. Ακολουθήθηκε η ομαδοσυνεργατική προσέγγιση μάθησης, δηλαδή οι μαθητές οργανώθηκαν σε μικρο-ομάδες και ακολούθησαν ενδο-ομαδικές ή δι-ομαδικές συνθέσεις. Μετά από καταιγισμό ιδεών βρέθηκαν τα υποερωτήματα με τα οποία ασχολήθηκε η κάθε ομάδα, η οποία με τη σειρά της επεξεργάστηκε ένα διαφορετικό τμήμα της εργασίας. Ανατέθηκαν οι ρόλοι σε κάθε υποομάδα και φτιάχτηκαν χρονοδιαγράμματα. Η τελική εργασία παρουσιάστηκε σε όλο το σχολείο.

Στην παρούσα έρευνα θα ασχοληθούμε με τέσσερα ερευνητικά ερωτήματα, ένα για την κάθε ομάδα. Συγκεκριμένα, θα διερευνηθεί η σχέση της φτώχειας με τη μετανάστευση, την ανεργία, την εκπαίδευση και τα ψυχοσωματικά προβλήματα που δημιουργούνται και θα προταθούν τρόποι επίλυσης αυτών των προβλημάτων. Παράλληλα με αυτά, η κάθε ομάδα ασχολήθηκε και με κομμάτια της εργασίας που αφορούν το θέμα της φτώχειας γενικότερα, όπως για παράδειγμα ο ορισμός και οι αιτίες της φτώχειας. Οι μαθητές αφού ολοκλήρωσαν τη συγγραφή της εργασίας, έφτιαξαν όλοι μαζί ένα κολάζ με εικόνες φτώχειας και γνωμικά (βλ. Παράρτημα). Επιπλέον, η κάθε ομάδα παρουσίασε στην ολομέλεια του τμήματος το δικό της κομμάτι αρχικά στην τάξη και έπειτα στο υπόλοιπο σχολείο.

2. Η έρευνα (κυρίως μέρος)

2.1. Πόροι, υλικά, εξοπλισμός

- Γραφική ύλη (χαρτόνια ψαλίδια, κόλλες, μαρκαδόρους)
- Φωτοτυπικό χαρτί
- Είδη αρχειοθέτησης (ντοσιέ –φάκελοι) –CD
- Η/Υ – εργαστήριο πληροφορικής
- Οθόνη, μηχανή προβολής –φορητό υπολογιστή
- Βιβλία
- Ψηφιακή φωτογραφική μηχανή

2.2. Ενότητα Πρώτη

Υποομάδα 1 (Blackout) – «Φτώχεια και ψυχοσωματικά προβλήματα»

Η υποομάδα 2 ασχολήθηκε με τη σχέση μεταξύ φτώχειας και ψυχοσωματικών προβλημάτων αντλώντας πληροφορίες από ηλεκτρονικές και έντυπες πηγές. Πέρα από το θέμα της ασχολήθηκε και με τον ορισμό της φτώχειας, καθώς και με γνωμικά που σχετίζονται με τη φτώχεια.

Στόχοι

Οι μαθητές να μάθουν να συνεργάζονται, να επικοινωνούν, να εκφράζονται και να ανέχονται διαφορετικές απόψεις. Επίσης, να επιλέγουν στοιχεία που αφορούν το θέμα τους, να τα κατηγοριοποιούν και να τα συνθέτουν.

Εισαγωγή

Σε εποχές οικονομικής κρίσης πλήττεται γρηγορότερα ο φτωχός παρά ο πλούσιος σε όλα τα επίπεδα και κυρίως ο άνθρωπος που αντιμετωπίζει ήδη κάποια ψυχοσωματικά προβλήματα. Συγκεκριμένα, άτομα με νευρώσεις, χαμηλή ανοχή στη ματαίωση, ανάγκη αίσθησης ελέγχου των πραγμάτων και χαμηλή αυτοεκτίμηση είναι ψυχικά ευάλωτα. (Ηλεκτρονική πηγή: Γιωτάκος, 2010)

Θετικές επιπτώσεις της φτώχειας

- Στις χώρες υψηλού εισοδήματος φαίνεται να μειώνεται η υπερκατανάλωση. «Με βάση την Unicef το 25% του πληθυσμού υπερκαταναλώνει και ένα μέρος του αντιμετωπίζει προβλήματα παχυσαρκίας τη στιγμή που το 75% βρίσκεται σε συνθήκες φτώχειας και ένα μέρος του υποσιτίζεται» (Πηγή: Σωτηρίου κ.ά., 2008: 51)

Αρνητικές επιπτώσεις της φτώχειας

Έρευνες έχουν δείξει ότι οι οικονομικές κρίσεις επιβαρύνουν τη γενική υγεία του ανθρώπου και σχετίζονται με διάφορα ψυχολογικά και σωματικά προβλήματα. Βέβαια, η υγεία του κάθε ατόμου επηρεάζεται και από διάφορους άλλους παράγοντες.

Ψυχολογικές επιπτώσεις

- Κατάθλιψη
- Άγχος
- Στενοχώρια
- Μειωμένη αυτοεκτίμηση
- Ανασφάλεια
- Εκνευρισμός
- Αντικοινωνικότητα

(Ηλεκτρονική πηγή: Γιωτάκος, 2010)

Σωματικές επιπτώσεις

- Πείνα
- Κατάχρηση αλκοόλ
- Ανθρωποκτονίες
- Αυτοκτονίες
- Ηπατικές κηρώσεις
- Έλκος του πεπτικού
- Ισχαιμικές καρδιοπάθειες
- Καρκίνο της τραχείας, των βρόγχων και του πνεύμονα

(Ηλεκτρονική πηγή: Γιωτάκος, 2010)

Τρόποι αντιμετώπισης

- Προγράμματα κοινωνικής πρόνοιας
- Βοήθεια από φιλανθρωπικές οργανώσεις
- Βοήθεια από την εκκλησία
- Στήριξη από οικογένεια και φίλους
- Ψυχολογική υποστήριξη
- Οικονομικές διευκολύνσεις, όπως άδειες άνευ αποδοχών ή φοροελαφρύνσεις
- Προετοιμασία των εργαζομένων για τις αλλαγές στη δουλειά τους και αποζημιώσεις

(Ηλεκτρονική πηγή: Γιωτάκος, 2010)

Ορισμός της φτώχειας

Σύμφωνα με τους οικονομολόγους, φτώχεια σημαίνει “ανεπαρκές εισόδημα”. Για τους κοινωνιολόγους η φτώχεια εξαρτάται από το πώς νιώθει κανείς, ποιο τρόπο ζωής ακολουθεί και αν μπορεί να ανταποκριθεί στις ανάγκες του. Για παράδειγμα, μπορεί κάποιος να έχει πολλά χρήματα, αλλά να ζει φτωχικά λόγω τσιγκουνιάς.

(Πηγή: Κώπτης κ.ά., 2007: 110).

Απόλυτη φτώχεια υπάρχει όταν οι άνθρωποι δεν έχουν τα στοιχειώδη αγαθά για την επιβίωσή τους, όπως είναι η τροφή, το νερό και η στέγη. Παρατηρείται κυρίως στις αναπτυσσόμενες χώρες, όπως είναι η Αφρική και η Ασία, αλλά εμφανίζεται και στις αναπτυγμένες κοινωνίες.

Η **σχετική φτώχεια** υπάρχει όταν οι άνθρωποι έχουν μεν ένα βασικό εισόδημα, αλλά στερούνται αρκετά από τα αγαθά που απολαμβάνουν ορισμένες ομάδες ανθρώπων στην ίδια κοινωνία. «Η κάθε κοινωνία καθορίζει επομένως τα όρια της σχετικής φτώχειας, π.χ. στην Ελλάδα του '60 η κατοχή τηλεόρασης ή τηλεφώνου δεν αποτελούσαν βασικές ανάγκες ενός νοικοκυριού και αποτελούν δείκτη σχετικής φτώχειας για τη Ευρωπαϊκή Ένωση». (Πηγή: Σωτηρίου κ.ά., 2008: 50-51)

Γνωμικά

- Ουκ αν λάβοις παρά του μη έχοντος.
από τους "Νεκρικούς Διαλόγους"
~Λουκιανός~ | (Σύρος συγγραφέας) | 120-180 μ.Χ.
- Η φτώχεια έχει πολλές αιτίες, αλλά η ρίζα της είναι η άγνοια.
~Λύντον Τζόνσον~ | (Αμερικανός Πρόεδρος) | 1908-1973
- Μετά το όριο της πείνας, πλούσιοι και φτωχοί είναι το ίδιο.
~Ευριπίδης~ | (Αρχαίος τραγικός) | 480-406 π.Χ.
- Η φτώχεια δεν είναι ντροπή για ένα άνθρωπο, αλλά είναι τελείως άβολη.
~Sydney Smith ~ | (Βρετανός συγγραφέας & κληρικός) | 1771-1845
- Η πολυτέλεια καταστρέφει τις δημοκρατίες. Η φτώχεια τις μοναρχίες.
~Montesquieu ~ | (Γάλλος στοχαστής) | 1689-1755

Ηλεκτρονική πηγή:

<http://www.cognosco.gr/Gnwmika/showTopics.jsp?key=235>

- Αν ζεις οικονομικά, δεν θα είσαι ποτέ φτωχός.
Φραγκλίνος
- Η υλική φτώχεια θεραπεύεται εύκολα. Η φτώχεια της ψυχής όμως, ποτέ.
Ντε Μονταίν
- Αν ζεις σύμφωνα με τις επιταγές της φύσης, ποτέ δε θα είσαι φτωχός.
Αν ζεις σύμφωνα με τις επιταγές των ανθρώπων, ποτέ δε θα γίνεις πλούσιος.
Σενέκας
- Ανυπόφορη είναι η περιφρόνηση και όχι η φτώχεια. Θα μπορούσα να βολευτώ με ελάχιστα, αλλά δε θα ήθελα να το γνωρίζουν.
Βολτέρος
- Απ' όλα τα πλάσματα του Θεού, μόνον ο άνθρωπος είναι φτωχός.
Καρλάιλ Τζ.

Ηλεκτρονική πηγή:

<http://el.wikiquote.org/wiki/%CE%A6%CF%84%CF%8E%CF%87%CE%B5%CE%B9%CE%B1>

2.3. Ενότητα Δεύτερη

Υποομάδα 2 (Wipe out) – «φτώχεια και εκπαίδευση»

Η υποομάδα 4 ασχολήθηκε με τη σχέση μεταξύ φτώχειας και εκπαίδευσης αντλώντας πληροφορίες από ηλεκτρονικές και έντυπες πηγές. Πέρα από το θέμα της αναζήτησε τα αίτια της φτώχειας και βρήκε στο διαδίκτυο εικόνες φτώχειας που αφορούν και τις τέσσερις ομάδες εργασίας.

Στόχοι

Οι μαθητές να μάθουν να συνεργάζονται, να επικοινωνούν, να εκφράζονται και να ανέχονται διαφορετικές απόψεις. Επίσης, να επιλέγουν στοιχεία που αφορούν το θέμα τους, να τα κατηγοριοποιούν και να τα συνθέτουν.

Εισαγωγή

Πολλά παιδιά λόγω της οικονομικής κρίσης αναγκάζονται να εγκαταλείψουν το σχολείο για να βρουν δουλειά, ώστε να βοηθήσουν οικονομικά την οικογένειά τους. Η εκπαίδευση και η φτώχεια είναι έννοιες αλληλοεξαρτώμενες, καθώς το χαμηλό επίπεδο εκπαίδευσης είτε της οικογένειας είτε των παιδιών που μεγαλώνουν σε αυτή οδηγεί πιθανόν σε συνθήκες φτώχειας και έτσι δημιουργείται ένας φαύλος κύκλος. Η εκπαίδευση όμως μπορεί να βοηθήσει το άτομο να βελτιώσει τις συνθήκες ζωής του.

Έρευνες

- Στη σημερινή Ελλάδα δυστυχώς υπάρχουν παιδιά , κυρίως στα μεγάλα αστικά κέντρα, τα οποία λόγω υποσιτισμού, λιποθυμούν στα σχολεία. Η πρόεδρος του Δημοτικού Βρεφοκομείου Αθηνών παρατήρησε ότι «από τα 5.500 παιδιά που φυλάσσονται στους παιδικούς σταθμούς της πόλης, 200 βρέφη και νήπια αντιμετωπίζουν δυσκολίες ακόμη και σε επίπεδο σίτισης στο σπίτι τους». (Καριμάλη, 2011: 30)
- Έρευνα της Unicef το 2000 με θέμα «Τα παιδιά των φαναριών» έδειξε ότι 5.800 παιδιά ηλικίας από 2 ως 15 ετών ζούσαν και εργάζονταν στους δρόμους σε όλο το λεκανοπέδιο της Αττικής. Πολλά από αυτά βρισκόταν στην Ελλάδα χωρίς τους γονείς τους, ενώ μόνο το 20%

πήγαινε σχολείο. (Πηγή: Κασσιμάτη κ.ά., 2008: 126)

- Έρευνες έχουν δείξει πως η εκπαίδευση μπορεί να συμβάλλει στη μείωση της φτώχειας. Συγκεκριμένα, σε έρευνα της Γενικής Γραμματείας Εθνικής Στατιστικής Υπηρεσίας της Ελλάδος για το έτος 2004-2005 φάνηκε ότι «το 83,7% των φτωχών είναι αναλφάβητοι, έχουν τελειώσει μερικές τάξεις του δημοτικού, δημοτικό ή γυμνάσιο, ενώ το αντίστοιχο ποσοστό για τους μη φτωχούς εκτιμάται στο 43,7%» Επίσης, «οι μη φτωχοί που έχουν τελειώσει το Λύκειο είναι 3 φορές περισσότεροι από τους αντίστοιχους φτωχούς, ενώ οι μη φτωχοί που έχουν τελειώσει ΑΕΙ 7,7 φορές περισσότεροι από τους αντίστοιχους φτωχούς». (Ηλεκτρονική πηγή: ΓΣΕΕ, 2008)

Τρόποι αντιμετώπισης

- Χρειάζεται να εκσυγχρονιστεί το εκπαιδευτικό σύστημα και να συνδεθεί η εκπαίδευση με την απασχόληση. Επίσης, «κανένα μοντέλο οικονομικής ανάπτυξης (σουηδικό, αγγλικό ή ηπειρωτικό) δεν μπορεί να υλοποιηθεί σε περιβάλλον εκπαιδευτικών ανισοτήτων» (Ηλεκτρονική πηγή: ΓΣΕΕ, 2008)
- Οι κυβερνήσεις πρέπει να προστατεύουν τα δικαιώματα των παιδιών στην καλή υγεία, τη διατροφή και την εκπαίδευση εξασφαλίζοντας ότι τα εργαζόμενα παιδιά θα έχουν τη βασική εκπαίδευση. Η Σύμβαση των Δικαιωμάτων του Παιδιού, επικυρωμένη από 191 χώρες, υποχρεώνει τις χώρες να προστατέψουν τα δικαιώματα των παιδιών. (Ηλεκτρονική πηγή: Έκθεση Unicef: Παιδιά και Φτώχεια)

Τα αίτια της φτώχειας

(Γνώμη της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής Ο.Κ.Ε. από 13.7.2000)

- Η ανεργία.
- Η ανεργία σε συνδυασμό με τη διαμονή στα μεγάλα αστικά κέντρα, καθώς στην ύπαιθρο οι άνθρωποι φαίνεται να έχουν εξασφαλισμένη τη στέγη και τη διατροφή.
- Η έλλειψη ολοκληρωμένου συστήματος κοινωνικής πρόνοιας.

- Το ανεπαρκές σύστημα κοινωνικής ασφάλισης ειδικά για τους ηλικιωμένους, τους ανασφάλιστους και τους χαμηλοσυνταξιούχους.
- Η χρόνια έλλειψη ασφαλιστικής συνείδησης και η εισφοροδιαφυγή.

(Ηλεκτρονική πηγή: Έκθεση Unicef: Παιδιά και Φτώχεια»

2.4. Ενότητα Τρίτη

Υποομάδα 3 (Αγωνιστές) - «Φτώχεια και μετανάστευση»

Η υποομάδα 1 ασχολήθηκε με τη σχέση φτώχειας-μετανάστευσης και άντλησε πληροφορίες από ηλεκτρονικές και έντυπες πηγές. Πέρα από το θέμα της ασχολήθηκε και με ιστορικά στοιχεία, καθώς και παροιμίες που σχετίζονται με τη φτώχεια.

Στόχοι

Οι μαθητές να μάθουν να συνεργάζονται, να επικοινωνούν, να εκφράζονται και να ανέχονται διαφορετικές απόψεις. Επίσης, να επιλέγουν στοιχεία που αφορούν το θέμα τους, να τα κατηγοριοποιούν και να τα συνθέτουν.

Εισαγωγή

Λόγω της οικονομικής κρίσης, πολλοί άνθρωποι αναγκάζονται να μεταναστεύσουν σε άλλες χώρες για να βρουν δουλειά και να ζήσουν μια καλύτερη ζωή. Έτσι, ακούμε γύρω μας καθημερινά ανθρώπους να λένε πως θέλουν να πάνε στο εξωτερικό, είτε γιατί δεν έχουν δουλειά είτε για να βρουν μια άλλη δουλειά που θα αμείβεται καλύτερα. Υπάρχει περίπτωση ένας μετανάστης να βελτιώσει τη ζωή του, αλλά μπορεί και ως μετανάστης να ζήσει πιο φτωχικά.

Ορισμός

Μετανάστης είναι ο άνθρωπος που πηγαίνει σε μια άλλη χώρα με τη θέλησή του για να βρει δουλειά.

Πρόσφυγας είναι ο άνθρωπος που τον αναγκάζουν να πάει σε άλλη χώρα λόγω φυλής, θρησκείας, εθνικότητας, πολιτικών πεποιθήσεων ή γιατί απειλείται η ζωή του. (actionaid)

«Οι πιο ευάλωτες ομάδες οι οποίες συχνότερα αντιμετωπίζουν το πρόβλημα της φτώχειας είναι οι αγροτικές και εργατικές τάξεις των χωρών του Τρίτου Κόσμου, οι φυλετικές και πολιτισμικές μειονότητες, οι μετανάστες και οι πρόσφυγες από τρίτες εκτός Ε.Ε. χώρες, οι γυναίκες και τα παιδιά, οι ηλικιωμένοι, οι πολυμελείς οικογένειες, οι αποφυλακισθέντες και τα άτομα με αναπηρίες» (Πηγή: Κασιμάτη κ.ά., 2008: 124)

Αιτίες μετανάστευσης

• Οι βίαιες συγκρούσεις , οι πόλεμοι, οι φυσικές καταστροφές, η πολιτική και κοινωνική καταπίεση, η καταπάτηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, η επιθυμία για οικογενειακή επανένωση, η φτώχεια και η αναζήτηση μιας καλύτερης ζωής. Επίσης, η εκμετάλλευση, η άνιση κατανομή του εθνικού πλούτου και η κατάχρηση της πολιτικής εξουσίας. (Ηλεκτρονική πηγή: Ευρωπαϊκό Δίκτυο για την Καταπολέμηση της Φτώχειας (EAPN), «Φτώχεια και μετανάστευση»)

Θετικές επιπτώσεις της μετανάστευσης

- Οι μετανάστες μπορούν να βοηθήσουν οικονομικά τη χώρα στην οποία πάνε:
- Συμβάλλοντας στη γεωργία
- Αυξάνοντας τον πληθυσμό της χώρας
- Ανανεώνοντας το εργατικό δυναμικό της χώρας
- Προωθώντας την επιχειρηματικότητα
- Στηρίζοντας τα συνταξιοδοτικά προγράμματα
- Στηρίζοντας τη βιομηχανία, γιατί οι μετανάστες δουλεύουν στις βιομηχανίες είτε ως εργάτες είτε ως επιστήμονες που προσφέρουν τις γνώσεις τους.

(Ηλεκτρονική πηγή: Ευρωπαϊκό Δίκτυο για την Καταπολέμηση της Φτώχειας (EAPN), «Φτώχεια και μετανάστευση»)

Αρνητικές επιπτώσεις της μετανάστευσης

- Φτώχεια
- Δυσκολίες πρόσβασης στην αγορά εργασίας, καθώς πολλοί μετανάστες μπορούν να βρουν μόνο εποχιακή εργασία, η οποία είναι φτωχά αμειβόμενη
- Ακατάλληλες συνθήκες στέγασης, καθώς οι περισσότεροι μετανάστες μένουν σε φτωχές περιοχές
- Δυσκολίες πρόσβασης σε υπηρεσίες υγείας, γιατί είτε δεν έχουν πρόσβαση είτε φοβούνται να εμφανιστούν στις αρχές
- Δυσκολίες πρόσβασης στην εκπαίδευση, καθώς πολλές φορές τα παιδιά των μεταναστών δεν μπορούν να τα καταφέρουν στα σχολεία, λόγω των εκπαιδευτικών συστημάτων
- Trafficking: η παράνομη διακίνηση και εμπορία ανθρώπων, κυρίως παιδιών και γυναικών για σεξουαλική εκμετάλλευση ή για άλλους λόγους.

(Ηλεκτρονική πηγή: Ευρωπαϊκό Δίκτυο για την Καταπολέμηση της Φτώχειας (EAPN), «Φτώχεια και μετανάστευση»)

Τρόποι αντιμετώπισης

«Στους μετανάστες, όπως αντίστοιχα και στους πολίτες της Ε.Ε. θα πρέπει να παρέχονται καλές συνθήκες εργασίας που να περιλαμβάνουν κατάλληλη κοινωνική προστασία. Δεν θα πρέπει να αντιμετωπίζονται απλά και μόνο ως εργαζόμενοι, αλλά και ως άνθρωποι που θα ενσωματωθούν στην κοινωνία που τους φιλοξενεί». (Ηλεκτρονική πηγή: Ευρωπαϊκό Δίκτυο για την Καταπολέμηση της Φτώχειας (EAPN), «Φτώχεια και μετανάστευση»)

Ιστορικά

«Στην Ευρώπη, πριν από τη Γαλλική Επανάσταση, ο φτωχός θεωρούνταν αξιολύπητος ή κακότυχος και μπορούσε να βρει περίθαλψη μόνο στο άσυλο. Τα άσυλα στήριζαν τη λειτουργία τους στην ελεημοσύνη των πλουσίων. Στις πράξεις αυτές περίθαλψης απουσιάζει παντελώς το κράτος. Πέρασε πάνω από μισό αιώνα, για να μετατοπιστούν οι αντιλήψεις από τη θρησκευτική φιλευσπλαχνία προς την κοινωνική πολιτική των φιλελεύθερων κοινωνιών» (Πηγή: Κασιμάτη κ.ά., 2008: 120)

Παροιμίες

- Αργεί ο Θεός και σκάει ο φτωχός
- Η φτώχεια θέλει καλοπέραση
- Η φτήνια τρώει τον παρά
- Η τεμπελιά είν' αδερφή της φτώχειας
- Το ψωμί της ξενιτιάς είναι πικρό
- Τον μωρολό και τον φτωχό ξένες έννοιες τον τρώνε
- Όπου φτωχός και η μοίρα του
- Για το τζάμπα χάνομαι για το βερεσέ πεθαίνω
- Έξω φτώχεια και καλή καρδιά
- Η φτώχεια φέρνει γκρίνια
- Ο Θεός φτωχούς κάνει, άμοιρους δεν κάνει
- Η φτώχεια τέχνες μάθαινε κι' αρχοντιά καμάρι
- Ας πηδάμε και ας γελάμε για να λεν πως δεν πεινάμε

(Ηλεκτρονική πηγή: <http://www.cognosco.gr/Gnwmika/Proverbs.jsp#poor>)

2.5. Ενότητα Τέταρτη

Υποομάδα 4 (The agonist) – «φτώχεια και ανεργία»

Η υποομάδα ασχολήθηκε με τη σχέση μεταξύ φτώχειας και ανεργίας αντλώντας πληροφορίες από ηλεκτρονικές και έντυπες πηγές. Πέρα από το θέμα της αναζήτησε βίντεο που αφορούν και τις τέσσερις ομάδες και έγραψε τον πρόλογο και τον επίλογο της τελικής εργασίας.

Στόχοι

Οι μαθητές να μάθουν να συνεργάζονται, να επικοινωνούν, να εκφράζονται και να ανέχονται διαφορετικές απόψεις. Επίσης, να επιλέγουν στοιχεία που αφορούν το θέμα τους, να τα κατηγοριοποιούν και να τα συνθέτουν.

Εισαγωγή

Πολλοί άνθρωποι καθημερινά λόγω της οικονομικής κρίσης χάνουν τη δουλειά τους και μένουν άνεργοι, καθώς κλείνουν οι επιχειρήσεις στις οποίες δουλεύουν. Κάποιοι από αυτούς συντηρούνται κάπως, αλλά οι περισσότεροι

βλέπουν τα εισοδήματά τους να μειώνονται καθημερινά και να βυθίζονται όλο και περισσότερο σε συνθήκες φτώχειας. Ωστόσο, ακόμη και όσοι συνεχίζουν να εργάζονται, ζούνε καθημερινά με το φόβο της απόλυσης.

Ορισμός

Άνεργοι είναι οι άνθρωποι που μπορούν να εργαστούν και ψάχνουν δουλειά, αλλά δεν βρίσκουν. «Η μερική απασχόληση, η μαθητεία, η κατάρτιση, η προσωρινή εργασία και η υποαπασχόληση, θέτουν επιτακτικά την ανάγκη επαναπροσδιορισμού της έννοιας της ανεργίας».

(Πηγή: Κασιμάτη κ.ά., 2008: 115)

Έρευνες

- Η φτώχεια έχει χτυπήσει κόκκινο σε Αθήνα και Θεσσαλονίκη, όπου πάνω από 20.000 νεόπτωχοι τρέχουν σε ιδρύματα και συσσίτια για ένα πιάτο φαγητό, οι περισσότεροι χαμηλοσυνταξιούχοι ή πρόσφατα απολυμένοι. (Καριμάλη, 2011: 20)
- Σε έκθεση της Κομισιόν προβλέπεται πως τόσο το 2012 όσο και το 2013 η ανεργία θα παραμείνει υψηλή στο 18,4%. (Ηλεκτρονική πηγή: Τσαχάκης, 2011)
- Σε έρευνα που έγινε στην Κεντρική Μακεδονία και δημοσιεύτηκε από το Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών/Τμήμα Στατιστικής και το Οικονομικό Επιμελητήριο Ελλάδος, καταγράφηκε πως ποσοστό 90,9% των ερωτηθέντων αναμένει αύξηση της ανεργίας, ενώ το 76,9 % θεωρεί πως η οικονομική κατάσταση θα χειροτερεύσει . Πάνω από 9 στους 10 πιστεύουν πως δεν θα βρουν δουλειά στην περιοχή τους, 5 στους 10 δεν είναι ικανοποιημένοι από τη δουλειά τους, ενώ το 61% θεωρεί απίθανο να αποταμιεύσει χρήματα. (Ηλεκτρονική πηγή: Διαμαντίδης, 2011)
- Όπως δείχνει μελέτη που παρουσιάστηκε για την Τράπεζα της Ελλάδος , η ανεργία το Φεβρουάριο έφτασε το 15,9%, ενώ στους νέους το ποσοστό ξεπέρασε το 40%, γεγονός που σημαίνει ότι 4 στους 10 δεν μπορούν να βρουν δουλειά.
(Ηλεκτρονική πηγή: Τσαχάκης και Θεοδωρόπουλος, 2011)

Τρόποι αντιμετώπισης

- Αντί για απολύσεις, θα μπορούσαν να γίνουν μετακινήσεις θέσεων εργαζομένων, μείωση ωρών εργασίας ή άδειες άνευ αποδοχών και να υπάρξει ψυχολογική υποστήριξη ή να δοθούν επιδόματα ανεργίας σε όσους έχουν απολυθεί. (Ηλεκτρονική πηγή: Γιωτάκος, 2010)
- Το ίδιο το άτομο μπορεί να βοηθήσει τον εαυτό του μέσω της εκπαίδευσης και της απόκτησης τυπικών προσόντων.
- Οι συλλογικές συμβάσεις εργασίας, η μείωση φόρων για τις πολυμελείς οικογένειες, η μείωση έμμεσων-άμεσων φόρων, τα οικογενειακά επιδόματα, η κοινωνική ασφάλιση, η ιατροφαρμακευτική περίθαλψη και τα επιδόματα σε άτομα με ειδικές ανάγκες αποτελούν μέτρα ενός κοινωνικού κράτους. (Πηγή: Κασιμάτη κ.ά., 2008: 127-128)

Πρόλογος

«Η φτώχεια ως φαινόμενο υπήρχε πάντα σε όλους τους τύπους των κοινωνιών δουλοκτητικές, φεουδαρχικές ή καπιταλιστικές κοινωνίες. Αυτά που αλλάζουν είναι ο ορισμός της φτώχειας και ο τρόπος με τον οποίο μια κοινωνία την αντιμετωπίζει». (Πηγή: Κασιμάτη κ.ά., 2008: 118) Η φτώχεια έχει συνέπειες τόσο στα ίδια τα άτομα όσο και στο κοινωνικό σύνολο και στην οικονομία μιας χώρας. Οι συνέπειες της φτώχειας είναι διάφορες, όπως ανεργία, μετανάστευση, ρατσισμός, βία και εγκληματικότητα. Στην παρούσα όμως έρευνα θα επικεντρωθούμε στη σχέση της φτώχειας με τη μετανάστευση, την ανεργία, την εκπαίδευση και τα ψυχοσωματικά προβλήματα που ενδεχομένως προκαλούνται.

Επίλογος

Η φτώχεια είναι ένα σοβαρό κοινωνικό πρόβλημα και χρειάζεται να υπάρξει ένα κράτος κοινωνικής πρόνοιας, το οποίο θα μεριμνά για τους φτωχούς και κοινωνικά αποκλεισμένους ανθρώπους. Επίσης, πρέπει όλοι να αναλάβουμε την προσωπική μας ευθύνη ως άτομα, να γίνουμε πιο ανθρωπίνι και να προσπαθούμε να κατανοούμε και να βοηθήσουμε τους συνανθρώπους μας.

Είναι ακόμη σημαντικό να προσδιορίσουμε και πάλι τις σχέσεις μας και να σκεφτούμε τι είναι σημαντικό και τι όχι στη ζωή μας, καθώς τα υλικά αγαθά δεν φέρνουν την ευτυχία. Επιπλέον, χρειάζεται ελπίδα, θετική σκέψη και

αισιοδοξία για το μέλλον και όλοι να προσπαθούν για το καλύτερο με όποιον τρόπο μπορεί ο καθένας. Και αν σε κάποιον περισσεύει κάτι, να το μοιράζεται με αυτόν που το έχει ανάγκη.

3. Συμπέρασμα

Η φτώχεια είναι ένα ευρύ κοινωνικό πρόβλημα με πολλές παραμέτρους οι οποίες όπως είναι φυσικό, δεν γινόταν να αναλυθούν όλες στην παρούσα ερευνητική εργασία. Η σχέση της φτώχειας με τη μετανάστευση, την ανεργία, την εκπαίδευση και τα ψυχολογικά προβλήματα είναι αμφίδρομη και δημιουργεί ένα φαύλο κύκλο. Για παράδειγμα, η ανεργία οδηγεί σε φτώχεια, αλλά και η φτώχεια οδηγεί σε ανεργία, καθώς μειώνει τις πιθανότητες εύρεσης εργασίας. Για τον ίδιο λόγο, η αντιμετώπιση της φτώχειας αποτελεί εξίσου μια περίπλοκη και πολυπαραγοντική διαδικασία.

4. Βιβλιογραφία

- Βικιπαίδεια.(2011) «Φτώχεια: Μια πρώτη προσέγγιση». Ανασύρθηκε στις 11/11/11 από: <http://el.wikipedia.org/wiki/%CE%A6%CF%84%CF%8E%CF%87%CE%B5%CE%B9%CE%B1>
- Γιωτάκος, Ο. (2010). «Οικονομική κρίση και Ψυχική υγεία». Ανασύρθηκε στις 11/11/11 από: <http://www.prosarmogi.gr/prosarmogi-articles.html#07>
- Διαμαντίδης, Δ. «Φτώχεια και ανεργία τρομάζουν τους Έλληνες». Ανασύρθηκε στις 11/11/11 από: <http://www.e-o.gr/news/article.asp?catid=18089&subid=2&pubid=128773181&tag=20649>
- Ευρωπαϊκό Δίκτυο για την Καταπολέμηση της φτώχειας (EAPN) (2005). «Φτώχεια και Μετανάστευση». Ανασύρθηκε στις 11/11/11 από: <http://www.antipoverty.gr/node/31>
- Καριμάλη, Α. (2011). «Στην ουρά της φτώχειας για ένα πιάτο φαγητό». Εφημερίδα “Εθνος”. Δευτέρα 5/12/2011, 20
- Καριμάλη, Α. (2011). «Υποσιτίζονται 200 νήπια και βρέφη». Εφημερίδα “Εθνος”. Δευτέρα 5/12/2011, 30.
- Κασιμάτη, Ρ., Παπαϊωάννου Μ., Γεωργούλας Σ. και Πράνταλος Ι. (2008). *Κοινωνιολογία Γ' Λυκείου*. Αθήνα: Οργανισμός Εκδόσεως Διδακτικών Βιβλίων.
- Κέντρο Ανάπτυξης Εκπαιδευτικής Πολιτικής Γενικής Συνομοσπονδίας Εργατών Ελλάδος (ΓΣΕΕ) (2008). «Φτώχεια Εκπαίδευση και Κοινωνικές Ανισότητες στην Εποχή της Παγκοσμιοποίησης». Ανασύρθηκε στις 11/11/11 από: <http://www.fa3.gr/arthra/31-gsee-education-poverty-levels.htm>
- Κώπτης, Γ., Πετράκη-Κώπτη, Α. και Μοσχολέα, Δ. (2007). *Αρχές Οικονομίας: Τεχνικά Επαγγελματικά Εκπαιδευτήρια, Τομέας Οικονομίας και Διοίκησης*. Αθήνα: Οργανισμός Εκδόσεως Διδακτικών Βιβλίων.
- Σωτηρίου, Σ., Κορδονούρη, Σ. & Ζαφρανίδου, Α. (2008). *Κοινωνική και Πολιτική Αγωγή Γ' Γυμνασίου*. Αθήνα: Οργανισμός Εκδόσεως Διδακτικών Βιβλίων.

Τσαχάκης, Κ. και Θεοδωρόπουλος, Ν. (2011). «Ανεργία και φτώχεια καλπάζουν μαζί». Ανασύρθηκε στις 11/11/11 από: <http://www.ethnos.gr/article.asp?catid=22770&subid=2&pubid=63047088>

Τσαχάκης, Κ. (2011). «Σπάει τα κοντέρ η ανεργία». Ανασύρθηκε στις 11/11/11 από: <http://www.ethnos.gr/article.asp?catid=22770&subid=2&pubid=63537517>

Unicef (2001). «Έκθεση UNICEF: Παιδιά και Φτώχεια». Ανασύρθηκε στις 11/11/11 από: <http://www.unicef.gr/poverty.php>

Χρήσιμες ιστοσελίδες

<http://www.actionaid.gr/files/File/Education/Fylo%20pliroforiwn.pdf>

<http://www.cognosco.gr/Gnwmika/Proverbs.jsp#poor> (παροιμίες)

<http://www.cognosco.gr/Gnwmika/showTopics.jsp?key=235> (γνωμικά)

<http://el.wikiquote.org/wiki/%CE%A6%CF%84%CF%8E%CF%87%CE%B5%CE%B9%CE%B1> (γνωμικά)

<http://www.google.gr/search?q=%CF%86%CF%84%CF%8E%CF%87%CE%B5%CE%B9%CE%B1&hl=el&prmd=imvns&tbm=isch&tbo=u&source=univ&sa=X&ei=Le4OT8-vK47xggeyoIS9Aw&sqi=2&ved=0CDgQsAQ&biw=1024&bih=629>

(εικόνες φτώχειας)

Βίντεο

<http://www.youtube.com/watch?v=223qz9XL1uo> (Φτώχεια και εκπαίδευση)

<http://www.youtube.com/watch?v=rvuTc4r02sY> (Εισαγωγή)

<http://www.youtube.com/watch?v=ZY9RujLB-zw> (Φτώχεια και ανεργία)

<http://www.youtube.com/watch?v=cvydwfmevf8> (Φτώχεια και μετανάστευση)

5. Παράρτημα

ΚΟΛΑΖ

ΟΙ ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΤΗΣ ΦΤΟΧΕΙΑΣ ΣΤΗ ΖΩΗ ΜΑΣ

■ Αυσσέρη είναι η περιφρόνηση και όχι η φτώχεια. Θα μπορούσε να βρεθεί με κάλαμα, αλλά δε θα πόνερα τα νευράκια Βαβέλ.

■ Αν ζεις οικονομικά, δεν θα είσαι ποτέ φτωχός. Φρανκλίνος

■ Η φτώχεια έχει πολλές απές, αλλά η ρίζα της είναι η αργία. ~Λούκις Τζάουζι~ | (Αμερικανός Πρόεδρος) | 1908-1973

■ Μετά το φρεν της πέρας, πλούσιοι και φτωχοί είναι το ίδιο. ~Ευαρίδης~ | (Αρχαίος τραγικός) | 480-406 π.Χ.

■ Η πολυτέλεια καταστρέφει τις δημοκρατίες. Η φτώχεια τις μοναρχίες. ~Montesquieu~ | (Γάλλος στοχαστής) | 1689-1755

■ Αν όλα τα πλάσματα του Θεού, μόνον ο άνθρωπος είναι φτωχός. Κορνήλιος

■ Η φτώχεια δεν είναι ντροπή για ένα άνθρωπο, αλλά είναι τελείως άβουλη. ~Sydney Smith~ | (Βρετανός συγγραφέας & κληρικός) | 1771-1845

■ Αν ζεις σύμφωνα με τις επιταγές της φτώχειας, ποτέ δε θα είσαι φτωχός. Αν ζεις σύμφωνα με τις επιταγές του ανθρώπου, ποτέ δε θα γίνεις πλούσιος. Σολομώνας

■ Η υλική φτώχεια θεραπεύεται εύκολα. Η φτώχεια της ψυχής όμως, ποτέ όχι. Μόσταν

Τάξη: Α3
Σχολικό έτος: 2011-2012

